УДК: 37.091.3:811.111
DOI: 10.35254/bhu/2022.60.21

Касмалиева Э. Т.,
К. Карасаев атындагы БМУ

Турусбекова А. С.
К. Карасаев атындагы БМУ

ЖОГОРКУ ОКУУ ЖАЙЛАРЫНДА АНГЛИС ТИЛИНИН ОКУТУУНУН ЗАМАНБАП ЫКМАЛАРЫ

Кыскача мазмуну

Макалада Жогорку окуу жайларында чет тилдерин окутуунун ар кандай ыкмалары талкууланган. Бул максатка жетүү үчүн англис тили кафедрасынын окутуучулары арасында сурамжылоо жүргүзүлүп, анда мугалимдер төмөндө келтирилген усулдар боюнча өз ой-пикирлерин айтышты, алар кайсы окутуу ыкмасы менен сабак өтүү кызыктуу, пайдалуу экенин жана кайсы ыкмаларды чет тилин окутууда эң натыйжалуу деп эсептешерин билдиришти. Төмөнкү ыкмаларга өзгөчө көңүл бурулду: түз метод, грамматикалык-котормо, аудиовизуалдык, аудиолингвалдык жана коммуникативдик. Бул ишти изилдөөнүн жүрүшүндө жогорудагы окутуу ыкмаларын колдонуу менен мугалимдер сапаттуу жана кызыктуу сабактарды өткөрүшөрү белгилүү болду. Жыйынтыгында коммуникативдик ыкма үстөмдүк кылуучу позицияга ээ экенин тактай алдык.

Түйүндүү сөздөр: *чет (англис) тили, грамматикалык-котормо, коммуникация, аудио-визуалдык, аудилингвалык, түз ыкмалар, диалог, ролдук оюндар, көркөм адабият, долбоор жана дебат.*

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Аннотация

В статье рассматриваются различные методы обучения иностранным языкам в высших учебных заведениях. Для достижения данной цели был проведён опрос среди преподавателей кафедры английского языка, где преподаватели дал свои отзывы по нижеперечисленным методам, какой метод обучения они считают более интересным, а какой более полезным и какие методы являются самымы эффективными для преподавания иностранного языка. Особое внимание было уделено следующим методам: прямому методу, грамматико-переводному, аудиовизуальному, аудиолингвальному и коммуникативному. В ходе исследования данной работы выяснилось, что, используя выше перечисленные методы обучения преподаватели проводят качественные и интересные уроки. Делается вывод о том, что более доминирующее положение занимает коммуникативный метод.

Ключевые слова: *иностранный язык (английский), прямой, грамматическо-переводной, аудиовизуальные, аудиолингвальный, коммуникативные методы, диалог, ролевые игры, художественная литература, проект и дебат.*

MODERN METHODS OF TEACHING ENGLISH IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Abstract

The article discusses various methods of teaching foreign languages in universities. To achieve this goal, a survey was conducted among teachers of the English Department, where teachers gave their feedback on the methods listed below, which teaching method they consider more interesting and which is more useful, and which methods are the most effective for teaching a foreign language. Particular attention was paid to the following methods: the direct method, grammar-translation, audio-visual, audiolingual and communicative. In the course of the study of this work, it turned out that using the above teaching methods, teachers conduct high-quality and interesting lessons. It is concluded that the communicative method has become the most dominant position.

Keywords: *foreign language (English), direct, grammar-translation, audio-visual, audiolingual, communicative methods, dialogue, role play, literature, project and debate.*

Азыркы учурда жогорку окуу жайларында чет тилин үйрөнүүнүн көптөгөн ыкмалары бар. Ыкмалар ар бири белгилүү бир өзгөчөлүктөргө ээ болсо, ал эми айрымдары таанымал жана суроо-талапка жооп бере алат. Бул макалада студенттер үчүн англис тилин үйрөнүүнүн негизги ыкмалары талкууланат.

Заманбап дүйнөдө англис тили абдан белгилүү, анын үстүнө бул тил эл аралык баарлашуунун тили болуп саналат. Бүгүнкү күндө англис тилин окутуунун көптөгөн ыкмалары бар экени ар бир окутуучуга таанымал. Мындан тышкары, заманыбыздагы өзгөрүүлөрдөн улам жыл сайын жаңы ыкмалар иштелип чыгууда.

Учурда жогорку окуу жайларында чет тилин окутууда көбүнчө классикалык ыкмалар колдонулат. Тактап айтканда:

1. Түз ыкма.
2. Грамматика-котормо окутуу методикасы.
3. Аудиовизуалдык жана аудиолингвалдык методдор.
4. Коммуникативдик метод.

Бул макалада биз ыкмалардын ар бирин кененирээк карап чыгабыз.

Чет тилин окутуунун түз ыкмасы

Бул ыкманын маңызы мугалимдин күнүмдүк турмушта колдонуп жүргөн тике сүйлөө кебин үйрөнүүгө көбүрөөк көңүл бургандыгында. Бул ыкманы иштеп чыгуучулар ортомчу тил, башкача айтканда, окутуу жүргүзүлүп жаткан тил чет тилин үйрөнүүнү жайлатат деп эсептешкен. Ошентип, студенттер үйрөнүп жаткан тил чөйрөсүнө экинчи киргизилет [3, б. 20].

Сабак толугу менен англис тилинде жүргүзүлөт, мугалим дагы англис тилинде түшүндүрмөлөрдү жана жаңы темаларды бериши керек. Англис тилиндеги адабияттар гана колдонулат.

Бул ыкманы колдонуу менен англис тилин окутууда окуучулардын билимдерин ийгиликтүү өздөштүрүүсүндө мугалимдин ролу чоң. Башкача айтканда, анын сүйлөгөн кеби так жана туура болушу керек, анткени окуучулар мугалимден кийин кайталап турушат. [4, б. 147].

Грамматика-котормо ыкмасы

Грамматика-котормо ыкмасы азыркы билим берүү системасында негизги ыкмалардан болуп саналат. Бул ондогон жылдар бою колдонулуп келе жаткан классикалык ыкма. Анын таралышы да мугалимдердин көбү ушул ыкманы колдонуу менен сабактарына даярданышат.

Грамматика-котормо методунун максаты грамматикалык эрежелерди колдонуу менен окууну жана котороууну үйрөнүү.

Бул ыкманын кемчиликтери катары лексикага жетиштүү көңүл бурулбаганы кирет. Сөз байлыгын изилдөөдө сөздөрдү жаттоо менен кыскартылат. Окуу жана которуу катуу тартипте жүргүзүлөт. Мындан тышкары, окууга сунушталган тексттер адатта татаал көркөм адабиятка тиешелүү, ошондуктан студент адабий тилди гана окуйт. Тил чөйрөсүнө киргенден кийин адабий тилди жакшы билсе дагы башкаларды түшүнүү өтө кыйын болот.

Аудиовизуалдык жана аудиолингвалдык методдор

Эки ыкманын тең маңызы тилди так структуралар аркылуу берүү болуп саналат, жаттоо аудио жана видео жазуулардын жардамы менен ишке ашат.

Окутуунун аудио-визуалдык методу кепти ылайыктуу сүрөттөр менен иллюстрациялоону камтыйт, башкача айтканда, студенттерге англис тилинде видео, көркөм жана даректүү тасмалар көрсөтүлөт. Мында угуучулар кабыл алуунун эки каналы – көрүү жана угуу менен бир убакта иштешет, анын натыйжасында студенттердин башында тилди жакшы жаттап калууга мүмкүндүк берүүчү ассоциациялар пайда болот. Методдордун максаты – эркин сүйлөө тилин өздөштүрүү [1, б. 411].

Эки ыкма тең индукдивдик негизде түзүлгөн – үйрөнүү эрежеден мисалга өтөт. Жогоруда айтылгандардын баарын эске алып, англис тили катары үйрөнүүдө ЖОЖдун студенттери үчүн аудиолингвалдык жана аудио-визуалдык методдор башка окуу программалары менен айкалыштырып колдонулганда гана ылайыктуу экенин белгилей кетүү керек [5, б. 109].

Коммуникативдик метод

Учурда англис тилин үйрөнүүнүн коммуникативдик ыкмасына өтүп жаткан мугалимдердин саны өсүүдө. Бул методдун объектиси кептин өзү, башкача айтканда, бул ыкма биринчи кезекте баарлашууга үйрөтөт.

Коммуникативдик метод окуучулардын көбүрөөк активдүүлүгүн билдирет. Бул учурда мугалимдин милдети баарлашууга аудиториядагы бардык студенттерди тартуу болот. Тилди жакшы жаттоо жана колдонуу үчүн бардык кабылдоо каналдарын жүктөп алуу керек.

Коммуникативдик методдун маңызы – баарлашуунун реалдуу жагдайларын түзүү. Диалогду кайра түзүүдө студент алган билимин иш жүзүндө колдонууга мүмкүнчүлүк алат. Коммуникативдик методдун абдан маанилүү артыкчылыгы катары анын көнүгүүлөрдүн көп түрдүүлүгү: ролдук оюндарды, диалогдорду камтыйт [2, б. 85].

Жыйынтыгында англис тили кафедрасынын окутуучулары арасында сурамжылоо жүргүзүлүп, анын негизинде төмөнкүдөй тыянак чыгарылды:

- Баардык мугалимдердин 23% грамматикалык эрежелерди үйрөтүүдө грамматикалык-котормо ыкмасына басым жасашат;
- Ал эми 31% аудио-визуалдык жана аудиолингвалдык ыкмалары көңүл бурушкан. Себеби жыл сайын инновациялык технологиянын өсүшү менен бул ыкмалар жаны темаларды түшүндүрүүдө жана дебат, долбоорлорун жактоодо кеңири колдонулат;
- 32% бул коммуникативдик методдун сабакта колдонулушу бул биринчиден ар бир студенттин тилин өркүндөтүүдө өтө маанилүү болуп эсептелинет;
- Калган 14% пайызы бул түз ыкмасына берилип келип, анын дагы англис тилин үйрөнүүдө бирден бир маанилүү ыкмалардын катарын толуктайт.

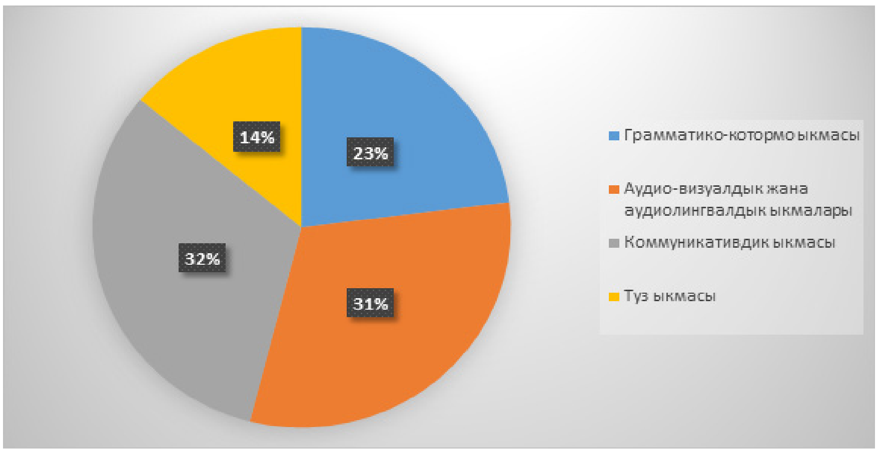

Алгач коммуникативдик ыкма четке кагылган, бирок азыр салттуу грамматика-котормо ыкмасы менен бирге кайрадан алдыңкы орунду ээлейт. Заманбап университеттердин көпчүлүк мугалимдери бул эки ыкманы артык көрүшөт жана алар көбүнчө айкалыштырылып колдонулат. Түз метод жогорку окуу жайларында сейрек колдонулат. Тагыраак айтканда, аудиовизуалдык жана аудиолингвалдык методдор көп убакта мектепте колдонулбайт, бирок университеттердин жана институттардын көптөгөн окутуучулары мезгил-мезгили менен ушундай методдордун негизинде сабактарды өткөрүшөт. Бул жалпы билим берүү программасын жакшыртууга жана студенттерди кызыктырууга мүмкүндүк берет.

Адабияттар

1. Громова О.А. Аудио-визуальный метод и практика его применения. М., 1977.

2. Домашнев А.И. и др. Методика преподавания английского языка в педагогическом вузе. М., 1983.

3. Основные направления в методике преподавания иностранных языков в XX вв. / Под ред. М.В. Рахманова. М., 1972.

4. Палмер Г. Устный метод обучения иностранным языкам. М., 1960.

5. Шейлз Д. Коммуникативность в обучении современным языкам. [Совет по Культурному Сотрудничеству. Проект № 12 «Изучение и преподавание современных языков для целей общения».] Совет Европы Пресс, 1995.

УДК: 37.091.3:811.111
DOI: 10.35254/bhu/2022.60.23

Турусбекова А. С.,
К. Карасаев атындагы БМУ

Касмалиева Э. Т.,
К.Карасаев атындагы БМУ

АНГЛИС ТИЛИ САБАГЫНДА СЫН АТООЧТОРДУ ОКУТУУ

Кыскача мазмуну

Бул макалада англис тили сабагында сын атоочторду окутуунун мааниси жана жолдору жөнүндө баяндалат. Сын атооч грамматикада эн чоң мааниси жана орду бар сөз түркүмдөрүнүн катарына кирет, алардын жардамы менен жазуу жана сүйлөө кеби экспрессивдүү, деталдуу жана маалыматтуу болуп калат. Сын атоочторду англис тили сабактарында окутууда ар кандай коммуникативдик ыкмаларды жана жолдорду колдонуп, өтүү заманбап методиканын жана учурдун талабы болуп эсептелинет. Коммуникативдик ыкма бул ар кандай көнүгүүлөрдүн жардамы менен оозеки сүйлөөнү ишке ашыруу.

Ошондой эле, макалада англис тилиндеги сын атоочторду үйрөнүүдө студенттердин сөз байлыгын жана коммуникативдик компетенттүүлүгүн өркүндөтүү боюнча бир катар көнүгүүлөр жана оюндар сунушталат. Бул сүйлөө кебин жана тилди өнүктүрүүгө багытталган көнүгүүлөр оозеки сүйлөө көндүмдөрүн өнүктүрүү үчүн негиз болуп саналат, Сөз грамматикалык тарабын алганда өнүктүрүүчү каражат жана ансыз чет тилинде туура жана так сүйлөөнү элестетүү мүмкүн эмес.

Түйүндүү сөздөр: *сын атооч,сөз түркүмү,үйрөнүү, окутуу, суйлөө кеби, өнүктүрүү ыкмалар,коммуникативдик ыкма,интерактивдуу окутуу, көнүгүүлөр.*

ОБУЧЕНИЕ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Аннотация

В этой статье обсуждается важность и способы обучения прилагательным на уроках английского языка. Прилагательные являются одним из самых важных частей речи в грамматике. По своим выразительным качествам прилагательные занимают одну из лидирующих позиций среди других частей речи.

С их помощью письменная и устная речь становится выразительной, детальной и информативной. Использование коммуникативных методов и подходов в обучении прилагательным на уроках английского языка является требованием современной методологии. Коммуникативная методика предусматривает активное говорение, работу с устной речью в больших объемах с помощью различных упражнений.

А также в статье предлагаются ряд упражнений и игр на развитие словарного запаса и коммуникативной компетенции учеников при изучении прилагательных в английском языке.Эти речевые и языковые задания являются